

Mladá veda

Young Science

Špeciálne vydanie

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1 (špeciálne vydanie), ročník 6., vydané v januári 2018

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Floriánova brána v Prešove. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekonomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

PŮDA JAKO NEDOCENĚNÉ BOHATSTVÍ SPOLEČNOSTI

THE SOIL AS AN UNFULLY WEALTH OF THE SOCIETY

Kristína Kabourková¹

Autorka působí od roku 2008 na Vysoké škole technické a ekonomické v Českých Budějovicích jako akademický pracovník. Specializuje se na účetnictví podnikatelů, zejména pak podnikatelů v zemědělské prvovýrobě, dále na problematiku mezd. Předtím pracovala jako vedoucí účtárny a vedoucí metodická informační soustavy v podnicích, vyučovala účetnictví na střední škole a působila jako osoba samostatně výdělečně činná v oblasti účetního poradenství.

The author has Works since year 2008 at Institute of Technology and Business in České Budějovice as academic staff. She specializes on accounting of businessmen, especially then businessmen in agricultural primary production, also on problem of wages. Before, she worked as head of accounting and chief of metodic of inform frame work in enterprise, she taught accounting on highschool and she worked as self-employer in area of accountant consultancy.

Abstract

Tu je miesto pre Váš abstrakt v anglickom jazyku. The article is occupied in farming of the soil in Czech Republic. In the first part there is described agricultural land resource and this property is analysed from the economics and accountancy. In the other part the author compares progress of area of forest estates, body of water, built-up surface and the other surface and progress of individual categories of agricultural land in 1999 – 2014. Then there are compared average prices of agricultural land in chosen states of European Union. It is a fact that the expanse of agricultural land in Czech Republic especially arable land is decreasing. On the other hand surface like constructions, roads, motorways are increasing. The author is aware of very low confiscation of agricultural land and unreturnable damages which are arising because of the society.

Key words: soil, agricultural land resource, price of agricultural land, confiscation of agricultural land, contribution for confiscation.

Abstrakt

Článek se zabývá hospodařením s půdou v České republice. V úvodní části je charakterizován

¹ Adresa pracoviště: Ing. Kristína Kabourková, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Ústav podnikové strategie, Katedra ekonomiky, Okružní 517/10, 395 01 České Budějovice
E - mail: kabourkova@mail.vstecb.cz

zemědělský půdní fond a tento majetek je rozebírán z ekonomického a účetního hlediska. V další části autorka komparuje vývoj rozlohy lesních pozemků, vodních ploch, zastavěných ploch a ostatních ploch a vývoj jednotlivých kategorií zemědělské půdy v letech 1999 až 2014. Dále jsou porovnávány průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie. Je zjištěno, že rozloha zemědělské půdy v České republice, zejména pak půdy orné, se značným tempem snižuje. Naopak narůstá plocha, na které jsou stavby, silnice, dálnice atd. Autorka upozorňuje na velmi nízké odvody za zábor zemědělské půdy a na nevratné škody, které společnosti tímto zábořem vznikají.

Klíčová slova: půda, zemědělský půdní fond, ceny zemědělské půdy, zábor zemědělské půdy, odvody za zábor.

Úvod

Základním ekonomickým faktorem je kromě kapitálu a práce půda. Na rozdíl od dalších faktorů však půda svoji hodnotu v průběhu let neztrácí, naopak, její hodnota se léty spíše navyšuje. Je to nenahraditelný přírodní zdroj, cenné bohatství společnosti. Bohužel však si lidé její nenahraditelnost neuvědomují a systematicky ji ničí. Místo toho, aby o ni pečovali, snižují její kvalitu nadměrnou chemizací, zabírají nejlepší pozemky pro výstavbu průmyslových zón či dálnic, v tropických oblastech tisíce hektarů odlesňují, čímž způsobují naprosto fatální a nevratné změny klimatu atd.

Světové lesy jsou vlivem mnoha faktorů káceny závratnou rychlostí, a to zejména v tropických oblastech. Hlavní příčinou odlesňování je přeměna lesní půdy na zemědělskou, urbanizace a těžba surovin. Přitom lesy poskytují četné ekosystémové služby, jako je zadržování podzemní vody, ochrana proti erozi půdy a záplavám, regulace podnebí a prostředí pro život organismů. www.hnutiduha.cz/silex/default/files/publikace

Při přeměně tropických lesů na zemědělsky obdělávané pozemky dochází velmi často k tomu, že slabá vrstva půdy se po několika málo letech vyčerpá, je zcela neúrodná a vznikne plocha naprosto nevhodná k existenci rostlin a živočichů.

Je nutné si uvědomit, že rozloha půdy na Zemi má konečnou hodnotu a ta půda, kterou si zničíme, se jinde nenajde. Na nenahraditelnost půdy upozornil americký prezident F. D. Roosevelt, který řekl, že ten národ, který ničí půdu, ničí sám sebe.

Jádro

Centimetr kvalitní ornice, která je schopna vsakovat vodu a bránit tak vodní a větrné erozi, se podle podmínek příslušné lokality vytváří minimálně jedno století. Větší prioritou než dočasné vytváření pracovních míst by tak měla být logicky dlouhodobá ochrana půdy, což se v ČR bohužel neděje. <http://www.svazvlastnikupudy.cz/cs/aktuality/v-cesku-se-ztraci>

Podle FAO (online 2014) činí rozloha zemědělské půdy, lesů a ostatních ploch na Zemi celkem 13 012,4 mil. ha. Z toho zemědělská půda zaujímá 4 909 mil. ha. Zemědělská půda zahrnuje ornou půdu, trvalé porosty a louky a pastviny. Orná půda zaujímá na Zemi 1 396 mil. ha, trvalé porosty 154 mil. ha a louky a pastviny 3 359 mil. ha. Lesy se rozkládají na 4 027 mil. ha. Velmi intenzivně se realizuje zemědělská činnost v Evropě. Zde orná půda zaujímá více než 50 % zemědělského půdního fondu.

Podle Petránka (2007) je půdní fond souhrnem zemědělsky užitkovatelné půdy. Rostoucí výstavba lidských sídlišť, průmyslových objektů a komunikací vede k povážlivému snižování rozlohy půdního fondu. Zásadním úkolem je ochrana půdy, zejména zemědělsky hodnotné, před neuváženou výstavbou, nevhodným způsobem obdělávání (používání příliš těžké mechanizace), přehnaným používáním průmyslových hnojiv, pesticidů a herbicidů a půdní erozí.

V České republice platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, podle něhož je zemědělský půdní fond základním přírodním bohatstvím naší země, nenahraditelným výrobním prostředkem, který umožňuje zemědělskou výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí. Zemědělský půdní fond je tvořen:

1. zemědělsky obhospodařovanými pozemky (orná půda, vinice, chmelnice, ovocné sady, zahrady, louky a pastviny)
2. půdou dočasně neobdělávanou
3. rybníky s chovem ryb či vodní drůbeže a nezemědělskou půdou, která je nezbytná pro zajištění zemědělské výroby (polní cesty, odvodňovací příkopy, ochranné terasy proti erozi atd.).

Podle Českého statistického úřadu (online 2012) je zemědělská půda souhrnem těch druhů pozemků, které bezprostředně slouží zemědělskému výrobnímu procesu pro získání rostlinné produkce. Patří sem orná půda, zahrady, souvislé pozemky osázené ovocnými stromy či keři do výměry 0,25 ha, školky ovocných a okrasných dřevin, skleníky, pařeniště, ovocné sady, což jsou souvislé pozemky osázené ovocnými stromy nad 0,25 ha, trvalé travní porosty (louky a pastviny), vinice a chmelnice.

Podle Nývtové, Kouřilové, Rybové (2016) je zemědělství velmi specifickým oborem podnikání v porovnání s dalšími obory. Přitom při ocenění pozemků nehraje roli kvalita půdy, ale lokalita, kde se pozemek nachází. Jedná se o tržní cenu na základě nabídky a poptávky, čímž se zkresluje hodnota aktiv.

Podle Raušera (2015) je rybník způsob využití pozemku. InnovativeEconomic Symposium 2015. Development of Fish Farming and Fish Production in the Czech Republic in view of Accounting.

Podle Ryneše (2017) se v účetnictví pozemky vykazují a oceňují samostatně a v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví se neodepisují. Zařazují se dlouhodobého hmotného majetku neodepisovaného.

Podle Ryneše ((2016) se v účetnictví pěstitelskými celky trvalých porostů s dobou plodnosti nad tři roky rozumějí

- ovocné stromy vysázené na souvislém pozemku o výměře nad 0,25 ha v hustotě nejméně 90 stromů na jeden ha,
- ovocné keře vysázené na souvislém pozemku o výměře nad 0,25 ha v hustotě nejméně 1 000 keřů na jeden ha,
- trvalý porost chmelnic a vinic.

Tento majetek je účtován jako dlouhodobý hmotný majetek odepisovaný. V zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů je tento majetek uveden v odpisové skupině č. 3 s dobou odepisování minimálně 10 let.

Podle Českých účetních standardů pro podnikatele – standard 013 Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek – při odepisování pěstitelských celků trvalých porostů, které nájemce nebo pachtýř dokončil na cizím pozemku a nejsou vykazovány u vlastníka pozemků, postupuje nájemce nebo pachtýř shodně, jako by byly dokončeny na vlastním pozemku. Vlastník pozemku tyto pěstitelské celky trvalých porostů neodepisuje. O technickém zhodnocení se u pěstitelských celků trvalých porostů neúčtuje.

Podle Dvořákové (2011) se pěstitelské celky trvalých porostů zaevidují do dlouhodobého hmotného majetku v momentě, kdy je dokončena jejich výsadba, odpisování se však zahájí až po dosažení plné plodnosti porostů. /<https://www.du.cz/33/pestitelske-celky-trvalych-porostu-uniqueid/>

Podle Peštuky se lesní porost samostatně neúčtuje. Cena, za kterou je lesní porost pořízen, je součástí pořizovací ceny lesního pozemku. Do pořizovací ceny pozemku se zahrne hodnota lesa, pokud byl nakoupen za účelem pěstování. Při změně oceňovacích předpisů se pozemky v účetnictví nepřeceňují. Vstupní cena lesního pozemku se stává nákladem až v okamžiku jeho prodeje. Daňově uznatelný bude však náklad pouze do výše prodejní ceny. O lesním porostu se účtuje až v okamžiku těžby, kdy se dřevo stává zásobou a oceňuje se vlastními náklady. /<http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-79-200.../>

Podle Ryneše (2017) občanské právo považuje stavbu za součást pozemku, avšak účetnictví a daň z příjmů důsledně odděluje, eviduje, oceňuje a samostatně vykazuje pozemek, stavbu a pěstitelské celky. V případě pořízení pozemku a stavby za jednu cenu je nutné v účetnictví kupujícího rozdělit pořizovací cenu na část týkající se stavby a pozemku.

Metodika a cíl

Cílem je upozornit na tu skutečnost, že v České republice velkým tempem ubývá zemědělská půda. Bude komparován vývoj rozlohy půdního fondu mezi roky 1999 až 2014. V témže období bude porovnáván vývoj rozlohy lesních pozemků, vodních ploch, zastavěných ploch a ostatních ploch. Také bude porovnáván vývoj jednotlivých kategorií zemědělské půdy. Autorka použije zejména statistické údaje z ročenek Českého statistického úřadu, Situačních a výhledových zpráv MZ ČR, Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2015. Dále budou porovnávány průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie. V tomto případě zdrojem informací bude Zpráva o stavu zemědělství za rok 2015 – zelená zpráva.

Výsledky a diskuse

Využívaná zemědělská půda v roce 2013 činila cca 40 % celkové rozlohy Evropské unie. Orná půda pak zaujímal z této plochy zhruba 60 %. Trvalé travní porosty a pastviny zaujímal přibližně třetinu, vinice, sady s ovocnými stromy a olivovníky z této plochy tvořily asi 6 %. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index>.

Evropská agentura pro životní prostředí (EEA, online 2013) uvedla, že Evropa patří mezi kontinenty, kde je půda maximálně využívána. Způsob využívání zásadním způsobem mění životní prostředí, což má dopad na kvalitu života lidí i na celý ekosystém. Rostoucí výstavba se realizuje zejména na úkor zemědělské půdy.

Podle Ministerstva životního prostředí ČR jsou celkové škody na půdě v EU vyčísleny na minimálně 38 miliard eur ročně. V celkové sumě jsou započítány roční škody způsobené

erozí, dále sem patří ztráty organické hmoty v důsledku zasolení a kontaminací, sesuvů, zhutnění a v ohromné míře zábořem půdy. V evropském kontextu v podstatě neexistuje legislativa na ochranu půdy. Přitom se jedná o vyčerpatelný, nenahraditelný a v časovém horizontu několika generací neobnovitelný zdroj, který plní řadu významných produkčních a ekologických funkcí. V zásadách ochrany půdy není požadavek na důslednou ochranu bonitně kvalitní zemědělskou půdu. https://www.mzp.cz/cz/articles_091123_zemedelec

Celková výměra České republiky je 7,9 mil. ha. Z toho zhruba 54 % je využíváno k zemědělské činnosti, což je činnost provozovaná na orné půdě, v sadech, vinicích, chmelnicích a na trvalých travních porostech. Tyto plochy tvoří zemědělský půdní fond, jehož zhruba jednu třetinu tvoří orná půda. Přibližně jednu třetinu rozlohy České republiky tvoří lesy. Zemědělská půda u nás se nachází převážně v klimaticky méně příznivých podmínkách. http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=pudni_fond_cr

Na jednoho obyvatele ČR připadá 0,42 ha zemědělské půdy, z toho 0,30 ha orné půdy. To je na úrovni evropského průměru. <http://www.ochrana-pudy.cz/pudni-fond-cr/>

Z celoevropského hlediska české zemědělství patří k podhorskému až horskému typu, neboť více než 20 % zemědělské půdy se nalézá v nadmořské výšce nad 500 m nad mořem.

Odborníci odhadují, že každoročně se může z každého hektaru půdy odplavit či odváť při erozi až deset tun zeminy. Souhrnná hodnota takto se ztrácející půdy v ČR se odhaduje na více než tři miliardy korun ročně. <http://www.svazvlastnikupudy.cz/cs/aktuality/v-cesku-se-ztraci>

Rok	Zemědělská půda	Lesní pozemek	Vodní plocha	Zastavěná plocha	Ostatní plocha	Celkem
2014	4 215 621	2 666 376	164 835	132 192	707 755	7 886 779
2012	4 224 389	2 661 889	163 965	131 800	704 577	7 886 619
2010	4 233 501	2 657 376	163 144	131 366	701 151	7 886 537
2008	4 244 081	2 653 033	162 500	130 933	695 965	7 886 512
2006	4 254 403	2 649 147	161 421	130 194	691 534	7 886 699
2004	4 264 573	2 645 737	160 501	130 307	685 720	7 886 838
2002	4 272 801	2 643 058	159 897	130 587	680 412	7 886 755
1999	4 282 466	2 634 470	159 213	130 281	680 000	7 886 410

Tabulka 1 – Vývoj půdního fondu v České republice v ha

Zdroj: Situační a výhledová zpráva Ministerstva zemědělství ČR - půda – listopad 2015

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že rozloha zemědělské půdy v České republice se od roku 1999 do konce roku 2014 snížila na 98,4 % výchozího stavu, v absolutních číslech je to úbytek 66 845 ha. Rozloha lesních pozemků se naopak zvýšila na 101,2 % oproti roku 1999, tj. navýšení o 31 906 ha. Rozloha vodní plochy se ve sledovaném období zvýšila na 103,5 %, tj. v absolutních číslech o 5 622 ha. Rozloha zastavěné plochy se zvýšila na 101,4 %, tj. o 1 911 ha. Rozloha ostatní plochy, což jsou podle katastrálního zákona č. 256/2013 Sb. silnice, dálnice a skládky, se zvýšila ve sledovaném období na 104 %, což je o 27 755 ha.

Autorka nevidí zásadní problém v tom, že se navyšuje rozloha lesních pozemků či vodních ploch. Lesy a rybníky mají významnou funkci s ohledem na životní prostředí, hospodaření

s vodou atd. Zásadním problémem však je zvyšující se rozloha zastavěné plochy a ostatní ploch. Pozemky, na nichž se realizuje výstavba, jsou již navždy ztraceny pro jakoukoliv jinou činnost. Zabetonování rozsáhlých území způsobuje vznik bleskových povodní, neboť voda se nemá kam vsakovat, zhoršuje se mikroklima v obcích. Dle názoru autorky je naprosto nepřijatelná současná praxe, kdy na výstavbu průmyslových zón či obytných čtvrtí se zabírá zemědělská půda, velmi často ta nejkvalitnější.

Následující tabulka uvádí vývoj jednotlivých kategorií zemědělské půdy.

Rok	Orná půda	Chmelnice	Vinice	Zahrada	Ovocný sad	Trvalý trav. porost	Zem. půda celkem
2014	2 979	10	20	164	46	997	4 216
2012	2 993	10	20	163	46	992	4 224
2010	3 008	11	19	163	47	986	4 234
2008	3 026	11	19	163	46	980	4 244
2006	3 040	11	19	162	47	976	4 254
2004	3 055	11	18	162	47	972	4 265
2002	3 068	11	16	161	48	968	4 273
1999	3 096	11	15	160	49	950	4 282

Tabulka 2 – Vývoj kategorií zemědělské půdy v České republice v tisících ha

Zdroj: Situační a výhledová zpráva Ministerstva zemědělství ČR - půda – listopad 2015

Z údajů v tabulce je zřejmé, že rozloha orné půdy se v letech 1999 až 2014 snížila na 96 % výchozího stavu. Rozloha chmelnic se snížila na 91 %, plocha ovocných sadů na 94 %. Naopak se v období let 1999 až 2014 zvýšila plocha vinic, a to na 133 %, zahrad na 102,5 % a trvalých travních porostů na 105 %.

Podle slov předsedy Ovocnářské unie ČR je jednou z příčin snižování rozlohy ovocných sadů propad cen a nerentabilita produkce. www.ovocnarska-unie.cz/pdf/TZ

Podle tajemnice Ovocnářské unie Moravy a Slezska pěstitelé ovoce raději místo ovocných stromů vysazují vinice, neboť jejich produkce se vždy buď prodá nebo dále zpracuje. Problémem je též skutečnost, že do ČR se dováží levné španělské a řecké ovoce a dále značné množství ovoce se importuje z Polska. <http://www.rozhlas.cz/brno/zpravodajstvi/>

Jako pozitivní jev vidí autorka tu skutečnost, že se zvyšuje rozloha trvalých travních porostů. Výrazně snižují důsledky větrné a vodní eroze. Díky nim se může voda dobře vsakovat a snižuje se tak nebezpečí bleskových povodní. Voda také zbytečně z krajiny neodtéká. Trvalé travní porosty jsou též nezbytné pro chov skotu, kdy opět chlévský hnůj je nezbytný pro stabilizaci kvality orné půdy. Trvalé travní porosty slouží též jako biologický filtr v chráněných pásmech vodárenských nádrží a vodních toků, umožňují zachovat cenná rostlinná a živočišná společenstva a slouží též jako krajinnotvorný a rekreační prvek.

Zásadním problémem je neustálé snižování rozlohy orné půdy. Vůči roku 1995 znamenal úbytek plochy půdy v roce 2013 ztrátu produkce téměř čtyři miliardy korun. <http://zemedelec.cz/zemedelska-puda-u-nas-stale-ubyva/>.

Stát/rok	2010	2012	2013	2014
Dánsko	24 653,-	21 810,-	neuvedeno	neuvedeno
Česká republika	2 230,-	2 704,-	2 926,-	3 087,-
Finsko	7 840,-	7 500,-	8 100,-	neuvedeno
Francie	5 230,-	5 420,-	5 750,-	5 910,-
Německo	11 854,-	14 424,-	16 381,-	18 099,-
Nizozemsko	48 170,-	49 575,-	51 001,-	neuvedeno
Švédsko	4 274,-	5 704,-	5 372,-	neuvedeno

Tabulka 3 – Průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie v eurech na 1 ha

Zdroj: Zpráva o stavu zemědělství za rok 2015 „zelená zpráva“

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že v České republice je cena zemědělské půdy velmi nízká. Je zhruba na úrovni poloviny ceny ve Francii. Při meziročním srovnání zjistíme, že od roku 2010 do roku 2014 se cena 1 ha půdy v ČR zvýšila na 138 % výchozí ceny, ve Francii na 113 % výchozí ceny a v Německu dokonce na takřka 153 % výchozí ceny. Přitom v Německu je cena hektaru zemědělské půdy na velmi vysoké úrovni. Velmi vysoká je cena půdy v Nizozemsku. V této zemi se od roku 2010 do roku 2013 ještě zvýšila na takřka 106 % výchozí hodnoty.

Dle Zprávy o stavu zemědělství za rok 2015 průměrná cena zemědělské půdy v České republice činila v roce 2015 4 800 Eur za jeden hektar, což je oproti roku 2010 zvýšení na 215 %.

Znamená to, že jeden metr čtvereční zemědělské půdy u nás má zhruba cena 13,- Kč. Olomoucký vědec Šarapatka upozorňuje na zábory zemědělské půdy, kdy kolem měst rostou další nové stavby, a to zejména na úrodných polích. <https://olomouc.idnes.cz/rozhovor-borivoj-sarapatka-puda-eroze>

Podle Cílka (2011) se na úrodné půdě dříve prakticky nestavělo. Bylo to proti dobrým mravům.

Za zábor zemědělské půdy se platí odvody, jejichž výše je však naprosto nedostatečná. Takovýmto způsobem u nás zcela nevratně zmizí každým dnem 15 hektarů denně. O tom, jak málo si Česká republika váží svého zemědělského půdního fondu, svědčí novela č. 184/2016 Sb., která mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. Podle této novely se významně snižují odvody za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu u výstaveb rodinných domů, které staví fyzické osoby a domy budou sloužit k jejich bytové potřebě. Zde se zohledňuje pouze bonita půdy, nikoliv ekologická váha prostředí. Toto opatření je zdůvodněno tím, že v některých případech poplatek převýšil cenu za samotný pozemek. Dle názoru autorky to však nemůže být omluvou, neboť stav životního prostředí ovlivňuje život nás všech a to, co se v této oblasti jednou zničí, již nikdy nemůže být napraveno. Dále dle této novely se odvody nestanoví v případě, pokud se jedná o vynětí zemědělské půdy pro krajské a obecní komunikace a pro výstavbu cyklistických stezek. Autorka se domnívá, že díky těmto normám bude zemědělská půda ubývat značným tempem. Na jedné straně se vynakládají miliardy na prevenci sucha či povodní, na druhé straně jsou tyto prostředky permanentně znehodnocovány nedostatečnou ochranou půdy. I ta nejhůře

obdělávatelná půda je daleko více schopna vodu zadržet než ta plocha, která je pokryta betonem či asfaltem. <http://hlidacipes.org//ochrana-pudy-v-praxi-legislativa-i-urednici>

Podle Zprávy o životním prostředí České republiky (2016) celková výměra zemědělského půdního fondu v ČR trvale dlouhodobě klesá, především ve prospěch zastavěných ploch. Rozvoj dopravní infrastruktury způsobuje negativní fragmentaci krajiny a snižuje množství vhodných přírodních stanovišť. Velikost zastavěných a ostatních ploch se mezi roky 2015 a 2016 zvýšila o 0,2 %. Mezi roky 2015 a 2016 poklesla výměra zemědělské půdy o 3,6 tis. ha (0,1 %). Mezi roky 2000 a 2016 bylo na zastavěné a ostatní plochy přeměněno 32,9 tis. ha (4,1 %) zemědělské půdy.

Podle Cílka (2011) již před padesáti lety upozorňovali urbanisté na „velké ničení krajiny“, jímž rozuměli chaotické a bez zřetele na celek prováděné zastavování krajiny. Přitom naše území je malé a konečné. Hrozí reálné nebezpečí, že v okolí dálnic a větších měst dopadneme jako v Holandsku či severním Německu – krajina se zaplní různými sklady a rodinnými domky a zmizí pod nimi.

Závěr

Z údajů v příspěvku vyplývá, že se v České republice dlouhodobě a výrazným tempem snižuje rozloha zemědělské půdy, zejména pak orné půdy. Je to zejména díky masivnímu záboru pro výstavbu silnic a dálnic, skladů a průmyslových zón. Přitom existuje značné množství starých, nevyužívaných průmyslových areálů, které chátrají a postupně se rozpadají. Autorce je známo, že daleko levnější je výstavba na louce či poli, to je ovšem výhodné pouze pro developera, nikoliv pro společnost a pro budoucnost. Zcestná je též nekončící výstavba nových silnic a dálnic. V České republice existuje velmi hustá síť železnic. Z tohoto důvodu bychom měli zcela přehodnotit svůj náhled na nákladní dopravu. Automobily, které převážejí zboží, by měly povinně od určité vzdálenosti trasy být naloženy na železnici. Tím by se podstatně ulevilo dopravě na silnicích, nebylo by třeba budovat nové a nové silnice ani parkoviště pro kamiony. Kritici namítají, že železniční doprava je pomalá a drahá. Rychlost však je možno zvýšit modernizací a organizací práce. Nízká cena silniční nákladní dopravy je pouze iluzorní. Nikdo do ní totiž nezapočítává nevratné škody, které vznikají při výstavbě a provozu nových silnic a dálnic. Tyto škody také nenese dopravce, ale zase společnost, to znamená všichni občané.

Dle názoru autorky by bylo možné i zredukovat osobní dopravu. Do řady obcí jezdí veřejná doprava buď velmi málo, v nevyhovujících hodinách, případně dokonce vůbec. Obyvatelé tak jsou nuceni na všechny své cesty používat osobní automobily. Pokud by byla v těchto případech zajištěna veřejná doprava vlakem či autobusem, určitě by se množství automobilů omezilo. Dotace, které by přitom tento způsob dopravy financovaly, by se nepochybně vrátily ve formě celospolečenského prospěchu.

Ještě před několika lety nikoho nenapadlo, jak velkým problémem bude u nás nedostatek vody. Autorka se obává, že podobně se bude v budoucnu situace vyvíjet i v oblasti půdy, zejména pak zemědělské. Přitom nedostatek vody lze do jisté míry řešit, neboť srážky určité množství vody dodají. Půdu, která nám v budoucnu bude scházet, však žádným způsobem již nebude možno získat. Zemědělská půda je naše největší bohatství. (Cílek, 2011).

Tento článok odporúčala na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
Ing. Markéta Popílková

*Studie vznikla v rámci vědecké činnosti na Vysoké škole technické a ekonomické
v Českých Budějovicích.*

Zdroje

1. /<https://www.du.cz/33/pestitelske-celky-trvalych-porostu-uniqueid/>
2. CÍLEK, V. a KOL.: *Obráz krajiny. Dokořán*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7363-205-2.
3. České účetní standardy pro podnikatele – standard 013
4. Český statistický úřad (online 2012)
5. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index>.
6. <http://hlidacipes.org/ochrana-pudy-v-praxi-legislativa-i-urednici>
7. <http://www.lesprace.cz/casopis-lesnicka-prace-archiv/rocnik-79-200.../>
8. <http://www.ochrana-pudy.cz/pudni-fond-cr/>
9. http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=pudni_fond_cr
10. <http://zemedelec.cz/zemedelska-puda-u-nas-stale-ubyva/>.
11. <http://www.svazvlastnikupudy.cz/cs/aktuality/v-cesku-se-ztraci>
12. <https://olomouc.idnes.cz/rozhovor-borivoj-sarapatka-puda-eroze>
13. https://www.mzp.cz/cz/articles_091123_zemedelec
14. NÝVLTOVÁ, K., KOUŘILOVÁ, J., RYBOVÁ, J.: *Zemědělské podniky z pohledu účetnictví, financování a dalších disciplín*. Monografie ve vazbě na GAJU 149/2014/S: ekonomické dopady legislativních změn z oblasti financí, účetnictví a daní. 2016. Jihočeská universita v Českých Budějovicích. ISBN 978-80-7394-557-2.
15. PETRÁNEK, J.: *Encyklopedie geologie*. Česká geologická služba, 2007. ISBN 978-80-7075-901-1.
16. RAUŠER, D.: *Innovative Economic Symposium 2015. Development of Fish Farming and Fish Production in the Czech Republic in view of Accounting*.
17. RYNEŠ, P.: *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2017*. Anag Olomouc, 2017. ISBN 978-80-7554-061-4.
18. RYNEŠ, P.: *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2016*. Olomouc, Anag, 2016. ISBN 978-80-7263-994-6.
19. Situační a výhledová zpráva Ministerstva zemědělství ČR - půda – listopad 2015. Ministerstvo zemědělství 2015. ISBN 978-80-7434-252-3.
20. www.hnutiduha.cz/silex/default/files/publikace
21. www.ovocnarska-unie.cz/pdf/TZ
22. zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon v pozdějších zněních
23. zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu v pozdějších zněních
24. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů v pozdějších zněních
25. Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015 „zelená zpráva“. Ústav zemědělské ekonomiky a informací. 2015.
26. Zpráva o životním prostředí České republiky 2016 – Ministerstvo životního prostředí. 2016. ISBN 978-80-87770-29-0.